

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari prouenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

VIII. De mediis posituis, seu quæ in actione consistunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

aut maior virtus, & sanctitas, quæ in tali persona cernitur, quidquid enim ad hæc motiua non reduci-
 tur, alienum est ab ordine charitatis religioſe:
 adeo vt Baſil. dict. ſerm. 2. de inſtit. monaſt. dicat et-
 iam ſanguinis coniunctionem, quantumvis propin-
 quam, in religioſa charitate non ſpectandam,
 ſed pro nihilo habendam eſſe. Secundò ſi talis affe-
 ctio ad vnum aliquem, auertit aliquo modo animũ
 ab aliorum dilectione, ita vt vel eorum confortia,
 & conuerſationem, quam communis charitas po-
 ſtulat, declinet: aut moleſte ferat, aut eorum neceſ-
 ſitatibus non ita libenter ſubueniat; ſignum aper-
 tum eſt exceſſum illum, non ex ordine charitatis,
 ſed ex priuata affectione oriri. Tertiò ex aliis affe-
 ctibus planè cognoscitur: nam charitatis amor eſt
 ordinatiſſimus, & non niſi debito tempore, & lo-
 co, ſine cuiuſque offentione oſtenditur. Si ergo af-
 fectione illa inclinatur ad tempus otioſe terendum, vel
 ad aliquid aliud, quod perfectioni, ac regulæ con-
 ſentaneum non ſit; priuata affectio eſt, non charita-
 tis debitus amor. Vnde maximè læditur charitas,
 vt Baſil. ſuprà egregiè proſequitur, quando ſine ma-
 niſeſta cauſa, plus vni quàm alij tribuit, vel ſi mu-
 nerum, aut bonorum diſtributio, ſine debita pro-
 portione fiat. Nā licet vnusquiſque religioſus, quan-
 tum in ſe eſt, debeat omnia contemnere, & viliorẽ
 gradum appetere; tamen reſpectu aliorum, ſingulo-
 rum merita ſpectanda ſunt, & debito honore, &
 amore proſequenda: quod maximè ad ſuperiores
 ſpectat, à quibus grauius charitas offenditur, quan-
 do priuatis affectionibus, & non iuxta vniuſcuius-
 que facultatem, ac merita, habita communis vtili-
 tatis ratione, labores & honores ſingulis diſtri-
 buunt, vt optimè attingit idem Baſil. regula 303. ex
 breuioribus.

CAPVT VIII.

De mediis poſitiuis quibus fraterna charitas in So-
 cietate conciliatur.

I.

Hæc media
 quædam ſunt
 interna, &
 vni cuius-
 que noſtrum
 in Chriſto.

Item oratio.

Item conſi-
 deratio do-
 norum in
 alijs.

VEniamus ad alia media, quæ non in prohibitio-
 ne, ſed in actione conſiſtunt, & ad eundem finẽ
 conciliandi charitatem fraternam ordinantur. Quæ
 partim interna eſſe poſſunt, partim externa. Illa
 generaliora ſunt, & ex interno ſpiritali proſectu
 maximè pendunt: huiusmodi eſt quod ſ. p. conſtit.
 cap. 1. §. 8. dicitur, præcipuum vtriusque partis vinculum, ad
 membrorum inter ſe & cum capite ſuo vniõnem, eſt amor
 Dei, ac Domini noſtri Ieſu Chriſti, cum cuius diuina, & ſum-
 ma bonitate, ſi ſuperior, ac inferiores valde vniũ fuerint; per-
 facile inter ſeipſos vniuntur. Vnde quia hoc vinculum o-
 ratione, ac meditatione maximè creſcit, iuxta illud
 Pſal. 38. In meditatione mea exardeſcit ignis; ideo ſine du-
 bio hæc eſt certior, & ſolidior via ad hanc vnitatem
 obtinendam. Si etiam reduci ad praxim optimè
 poterit quod p. 3. conſtit. cap. 1. §. 4. dicitur, Atque ita
 fiat, vt ſe mutuo conſiderantes omnes in deuotione creſcant,
 Deumque, ac dominum noſtrum laudent, quem quiſque in a-
 lio, vt in illius imagine agnoſcere ſtudeat. Quæ regula ſum-
 pta videtur ex reg. 5. Auguſtini, quam ſtatim num. 3.
 referam, eſtque ad rem præſentem optima: quia ni-
 hil ita conciliat erga aliquem veræ charitatis amo-
 rem, quàm ſingularia virtutum ornamenta, & ſpi-
 ritus ſancti dona in eo conſpicere, eumque vt Dei
 imaginem, optimis gratiæ coloribus depictum, cõ-
 templari. Si ergo omnes, & in ſeipſis ſtudeant in his
 virtutibus & donis creſcere; & in alijs ea frequen-
 ter conſiderare, eoſque (vt ibidem dicitur) tanquã
 ſibi ſuperiores in animo ducere & de illorum ſpi-
 ritualibus bonis gaudere, Deoque gratias agere mi-
 rum proſectũ in modum, mutua inter eos charitas
 creſcet.

II.

Exteriora media quædam etiam generalia ſunt,

& ad alias virtutes pertinent. Huiusmodi eſt quod
 de obedientia ad hunc finem commendatur in ſ. p.
 part. conſtit. cap. 1. §. 3. & ſequentibus. Huiusmodi vni-
 (dicitur ibi) magna ex parte obedientia vinculum conſtituit.
 Simile eſt paupertatis & humilitatis medium
 de quo ibidem §. 8. dicitur, Ad vniõnem maximè nã-
 bit verum temporalium contemptus, &c. inter tempora-
 lia namque honores, & dignitates, æquæ ac diuinitas, &
 corporalesque commoditates computantur: nec
 minus illorum, quàm horum bonorum contemptus
 ex Dei charitate ſequitur, vt citatus §. 8. loquitur.
 peculiariter verò paupertatis medium, vtpote
 religioſi ratione voti propriiſſimum, quod luculè-
 ter tradidit Baſil. in conſtit. monaſt. c. 19. rbi (inquit)
 omnia communia ſunt, animi, mentes, corpora. & ea omnia,
 quibus neceſſario ad victum, cultumque vitæ, communis
 Deus, communis pietatis mercedem, communes labores, &c.
 Idem proſequitur cap. 35. & Caſſian. collat. 16. c. 4.
 afferens id Aſtor. 4. Et ait illis cor vnum, & anima vna. Et
 ſtatim ſubditur, Et erat illis omnia communia. Chryſoſt.
 lib. 3. contra vitup. vitæ monaſt. & orat. de S. Philo-
 gonio, & alia congerit Gratianus 12. q. 2. c. dilectiſſi-
 mis, cum alijs.

Alia verò ſunt magis ſpecialia, quæ in primis
 eſt, quod in eodem §. 8. ſubiungitur, de vniõnitate
 te, & conformitate in omnibus rebus etiam exce-
 nis, vt in veſtitu, victu, omniſque viuendi modo; ſi-
 militudo enim eſt cauſa amoris: & hæc vitæ vniõn-
 mitas, ac communis conſenſus, maximè ad animo-
 rum vnitatem iuuat. Vnde Auguſt. in Reg. cap. 5. O-
 mnes vnanimiter, & concorditer viuunt: ac ſi diceret, vt
 iuuant concorditer, neceſſe eſt, vt viuant vnanimi-
 ter. Et ſubdit, & honorate in vobis Deum inuicem, eius
 templa facti eſtis. Quia Deus ſolus eſt qui habitare facit
 omnes vnus moris in domo, vnde hæc vniõnitas ma-
 ximè facit, vt Deus in omnibus recognoscatur, &
 conſequenter, vt omnes in Deo maximè vniantur.
 Huc ſpectat menſa communis, quæ adeo in Soci-
 tate communis eſt, vt nullus quantumvis gratis, &
 antiquus, ſiue ſuperior, ſiue doctior, ſiue cuiuſcun-
 que alterius conditionis ab illa excipiat, niſi æ-
 gritudinis cauſa, ſolo dempto Generali, cui ob gra-
 uis pondus occupationum aliaque cauſas, hoc ſin-
 gulariter conceſſum eſt in Congreg. 3. generali c. 5.
 imò & in 7. Congreg. decreto 7. commendatur ma-
 ximè P. Generalis propenſio, quam ipſi congrega-
 tioni ſignificauerat, ad tollendam priuatam men-
 ſam, quod etiam non obtinuit, factò tamen ipſo ſe il-
 la priuauit. Quam communitatem antiquo-
 rum monachorum maximè commendat Chry-
 ſoſtom. 1. 3. contra impug. vitæ monaſt. Cuius
 (inquit) illis communia ſunt, menſa, domus, indamen-
 tum, & quod ſanè mirabilis eſt, vnus etiam, idemque
 animus omnibus eſt: indicans illam externam vni-
 tatem multum ad hanc animorum vnitatem condu-
 cere.

Nec menſa ſolùm dicitur communis in loco, &
 tempore, ſed maximè in vſu ciborum, nam idem
 omnibus abſque ſingularitate apponi debent, de vniõn-
 quo Chryſoſt. hom. 58. ad Populum de religioſis lo-
 quens, vna menſa & miniſterium ſuſcipientibus, & exi-
 bentibus eadem ſercula, eadem indumenta, habitacula
 eadem vita. Et quid miraris (ſubdit) quod vna ſit om-
 nibus dieta, veſtis, & menſa, quippe cum omnibus ſit vna ani-
 ma. Et ob hanc cauſam omnis etiam ſingularitas in
 communi menſa cauetur, quia ſolet valde puſillo-
 rum animos offendere, & conſequenter charitatẽ
 perturbare, vt optimè docet Bernard. ſerm. 39.
 in Cantica. Quoniam hoc impedire non debeat
 vt præcedenti cap. numer. 17. in ſimili dixi, quomi-
 nus neceſſitatibus omnium, cum proportionẽ ſub-
 ueniat, iuxta illud, diuidebatur ſingulis, prout vnus-
 que opus erat: nam hoc ipſum charitas ipſa deſiderat.
 Vnde Benedic. cap. 34. Regula, Non diuisus (inquit)
 vt per

ut personarum (quod absit) acceptio sit, sed infirmitatum consideratio: ubi qui minus indiget, agat Deo gratias, non contristetur: qui vero plus indiget, humiliter pro infirmitate, non extollatur pro misericordia, & ita omnia membra erunt in pace. Et S. Augustinus c. 11. Reg. Qui infirmi sunt ex pristina consuetudine, si aliter tractantur in vitam, non debet aliis molestum esse, nec iniustum videri, quos facit aliqua consuetudo fortiores: nec illos feliciores putent, quod sumunt, quod non sumunt ipsi, sed sibi potius gratulentur, quia valent quod non valent illi.

V. Huc accedit singularis egrotorum, & infirmorum cura, quam nostra Societas proficetur, quæ illi quidem singularis non est, nam religiones omnes in ea splendent & ab omnium fundatoribus maxime commendatur. Basil. cap. 19. constit. monast. ubi (dicit de vita cenobitica) qui infirma corporis valetudine est, complurium animos imbecillitatis sua participes habet: qui vero animo ager est, & affligitur, etiam complures prestosunt, a quibus curetur, a quibusque quotidie erigatur, significans sub hac egrotantium cura, omnia misericordiae opera comprehendere, quibus fratres sibi inuicem subueniant, nunc infirmum curando, nunc afflicto consolando, nunc laborantem adiuvando, nunc etiam labantem confortando, aut iam lapsum corripiendo, & erigendo. Unde in regulis moralibus in 41. cap. 2. lenitatem, & facilitatem circa infirmos valde commendat. Et in regulis breuioribus in 15. ait, ministrandum esse infirmis, ut fratribus Domini. Præterea D. Augustinus in sua regula sapienter hanc infirmorum curam commendat ca. 13. 28. 30. & 40. Et optimè S. Benedictus c. 36. Infirmitatem cura ante omnia & super omnia adhibenda est, ut sicut reuera Christo ita eis seruiatur. Et infra, cura maxima sit abbatibus, ne aliquam negligentiam patiantur, &c. Quod confirmat Innocentius III. in cap. cum ad monasterium, de statu monachorum. Eadem rei prouidit S. Pachomius in sua regula, cap. 20. 22. & 23. ubi sunt illa verba notanda. Dabunt ei ad omnem abundantiam, ut in nullo frater languidus contristetur. Cui consonat, quod in proœmio ad illam regulam de Aegyptiis monachis refert Hieronymus, Egrotantes miris sustentantur obsequiis, & ad omnem copiam preparatis cibis. Et idem sumitur ex S. Dorotheo doct. 18. de vita rectè instituenda.

VI. Similiter quorundam infirmorum non debet, recordare ab hoc medio.

In regula S. Francisci nihil inuenio de hac expressum, tamen certum est eundem fuisse illius eximij sancti spiritum, quem copiosè declarauit S. Bonauentura lib. de sex alis Seraphim. cap. 4. tom. 2. Opuscul. in fine. Vbi inter alia optimè aduertit, non esse aliquibus denegandum infirmitatis subsidium, eo quod aliqui, vel ex illatione, vel ex malitia, interdum decipiant, sed potius subueniendum esse omnibus, ne boni, & verè indigentes fortasse patiantur. Et ideo etiam prudenter præcipit D. Augustinus Reg. 28. Si latens est dolor in corpore famulo Dei dicenti quod sibi doleat, sine dubitatione credatur, sed tamen ritum sanando illi dolori, quod doleat expediat, medicus consulatur. Præterea in Concilio Aquiligran. sub Ludouico Imperat. c. 42. Clericis, seu Canonicis regularibus, hæc regula maxime commendatur. Item Lupus in regula monachorum ex S. Hieronymo c. pen. Si quis (ait) cepit egrotare, transferatur ad exedram latorem, & tanto semper ministerio conseruetur, ut nec delicatibrium, nec matris querat affectum. Et in Regula Monacharum c. penult. sub nomine eiusdem Hieronymi dicitur, summo opere seruatus in vobis ut erga infirmos fortiores cum omni sollicitudine, omnis exhibeat cura, &c. quæ optimè profequitur.

VII. Didum medium obferuat Societas.

In hoc igitur maxime fludet Societas antiquos Patres religionum imitari & hoc medio beneficentia, & misericordiae erga infirmos charitatem fraternam conciliare. Ideo in 3. p. constit. c. 2. §. 6. cum declaratione dicitur, ut egrotorum magna cura habeatur, idque Præposito in suis regulis §. 65. & Re-

ctori §. 56. maxime commendatur, estque peculiarè officium Præfecti sanitatis, qui in suis regulis, & infirmariis etiam in suis, accuratè de hoc instruuntur, & monentur. & Prouincialis in cap. 15. suarum regularum monetur, ut dum visitat, interroget, an cum infirmis, & hospitibus debita charitas exerceatur, quod etiam inuenitur in constitutionibus Minorum Guillelmi Farinarii c. 4. Præterea in Summario constit. §. 46. omnibus iniungitur: ut de reb. ad salutem sibi necessariis superiores certiores faciant, ne fortasse obignorationem eorum aliquid patiantur. Et in sequentibus regulis, variis modis cura subditorum in hac parte superioribus commendatur. Item in regulis communibus 16. & 17. & in 29. omnes instruuntur quomodo egrotos inuifere, exhilarare, & consolari debent. Quod etiam commendat Bonauentura in Regula nouitiorum c. 7. & ab antiquis religiosis fuisse valde obseruatum colligitur ex Dorotheo supra doct. 14. & Sozomeno lib. 6. Histor. c. 31. Ac denique, quod caput est, vsu, & consuetudine ita est hoc charitatis officium in Societate susceptum, ut tam superioribus erga subditos, quàm subditis inter se, nullum maiori affectu exerceri videatur: quod à parente suo Ignatio, non solum verbo, sed etiam exemplo didicerunt, ut in vita eius refertur lib. 5. c. 8.

Aliud medium superiori simile est, fratrum sociorumque ad nostra domicilia vndique diuertentium hospitalitatem cum omnibus signis, & operibus beneuolentia & charitatis. Quod quidem verbis satis commendatum est in Societatis regulis, multo verò magis vsu receptum, & amplificatum. In constitutionibus enim nihil de hac re expresse habemus, sed supponitur ut clare, & præsertim in 4. p. c. 2. lit. F & 6. p. c. 2. lit. D. significatur, non solum nostros peregrinos humanissime tractandos esse, dum in loco aliquo versantur, sed etiam vestes & viaticum, si indigerint, eis esse præstandum: neque hoc posse esse paupertati cōtrarium, si charitati videatur necessarium: tamen in regula 82. Præpositi, & 80. Rectoris distinctius ita præscribitur charitatem magnam exhibeat erga alios de Societate per Collegium transientes eosque amanter hospitio excipiat: ac meminerit se aliquo viatico, aut elemosina eos, si indigerent, iuuare posse. Cui etiam diligenter dirigere, ac iuuare expeditiones hospitum, qui negotiorum causa domi versantur. Et in regulis Prouincialis cap. 15. in visitatione, specialiter proponitur, ut inquirat, An erga nostros hospites debita Societatis charitas, & cura exerceatur. Unde colligitur officium hoc in vnoquoque Societatis domicilio, ad totam in vniuersum Societatem extendi, sine vlla nationum vel prouinciarum distinctione, absque personarum acceptione, vel limitatione, siue professi sint, siue nouitij, siue sani, siue infirmi, siue notij, siue ignoti, ad omnes magna charitas exhibenda est.

Quæ in primis in ipsa receptione ostendenda est, quæ esse debet cum externis signis maxima amicitia, qualia exhiberi solent de more regionis, à grauius inter se amicis, aut etiam consanguineis. Et ideo cum in regula 34. excommunicibus cautum sit, ut nemo alium etiam loco tangat, ut ea, quæ religiosis decet, grauius, & modestia retineatur, subditur, Præterquam in signum charitatis amplexando, cum qui aut abiit, aut redit peregre. Deinde non solum signis, sed etiam multo magis omnibus misericordiae, & humilitatis operibus vtendum est, nec laboribus, nec sumptibus parcendo, quantum & religiosa paupertas permittit, & fratris necessitas postulat. In quo planè imitatur Societas, quod de antiquis monachis refert Chrysost. homil. 58. ad Populum, omnes ex ministrantium sint numero, & hospitum quisque pedes abluat, & milia de hoc contentio, & hoc facit non examinans quis ille sit, & verum liber sit, an seruus, sed vniuersum ministerium hoc

VIII.

Medium hospitalitatis erga fratres.

IX.

Didum medium obferuat Societas.

hoc exhibet. Nullus ibi magnus, nullus parvus. Eandem charitatis ostensionem valde commendat Benedictus c. 53. suæ regulæ; ubi generalius quidem loquitur de omnibus hospitibus, multo verò specialius de propriis fratribus id intelligit.

X.
In ipsa hospitalitate
frugalitas
teneanda.

Eodem modo loquitur Basil. in Regulis fustioribus cap. 20. ubi tamen multum commendat, ne in conuiuando cum hospitibus religiosa modestia, & paupertas excedatur. Quid (inquit) nobis cum apparatibus sumptuosis? Accessit ad nos hospes aliquis? Si frater est, & idem nobiscum vite institutum habet, is domesticam suam mensam agnoscat, quippe cum, quæ domi reliquerit, ea inuenturus sit apud nos. At defatigatus ex itinere, eatenus cum ipso prolixius liberaliusve agatur, quatenus ad recreandam eius lassitudinem satis sit. Et post multa, quæ de hoc argumento eleganter profectur, & valde notanda sunt ad vitandos excessus, quos non charitas, sed vanitas, vel ambitio, in suscipiendis hospitibus, secularibus præsertim aliquando introducit; concludit, vñ quemque debere iuxta suam qualitatem, & necessitatem tractari, ita tamen, ut cibaria, quæ promiscue omnibus apponuntur, eiusmodi sint, quæ cum vili pretio, tum paruo etiam negotio comparantur. Adhibenda tamen in mensa necessaria ubique mundicia, atque elegantia, ita tamen ut nunquam extraneos nostros egrediamur.

XI.
4. Mensam
colloquium
inter fratres
salubrem.

Hæc fortasse cæteris religionibus communia videbuntur: addamus igitur medium aliud, quod aliquibus ita videtur in Societate singulare, ut vel ob eam rem illud reprehendere non vereantur. Est enim in Societate consuetudo, de qua in regula Rectoris 55. & Præpositi 56. ut singulis diebus vna hora post prandium, & alia post cenam, vel dimidia, cum à cena abstinetur, fratres omnes inter se familiariter, & amice in eodem loco, si fieri possit, conueniant ac colloquantur. Quæ consuetudo, licet occasione tuendæ salutis, etiam introducta sit. 3. p. cōstit. c. 2. §. 4. lit. D. præcipue tamen ob charitatem fouendam retinetur. Quoniam amicitia, Aristotele teste, communicatione crescit, taciturnitate dissoluitur. 8. Ethic. c. 5. vnde etiam Clemens I. epist. 1. monet fideles, ut frequenti inter se communicatione, etiam in mensa, charitatem fraternam foueant. Quod fuisse in primitiua Ecclesia vitatum statim dicemus, satique peruulgatum est. Quippiam simile de antiquis Aegypti monachis indicat Hieronymus epist. 22. ad Eustoch. de custodia virgin. solitos fuisse per decurias ad mensam conuenire, & postea hymno dicto, seu post gratiarum actionem, vsque ad vesperam (ait) cum suis vnusquisque loquitur, & dicit, vidistis illum, & illum: quanta in illo sit gratia: quam moderatus incessus: si infirmum viderint, consolantur: si in Dei amore feruentem, cohortantur ad studium.

XII.
Obiectio contra hoc modum ab incommo-
dis.

Dices: esto confabulatio aliqua ad hunc finem utilis sit, tamen quotidianam, & duarum horarum, videri nimiam, tum quia silentium ab omnium religionum parentibus summe commendatur: tum etiam, quia in multiloquio non potest deesse peccatum, vnde vix fieri potest, ut frequens locutio, & per horas, integras, non sit occasio multa peccata, saltem venialia, committendi; præsertim eo tempore, quo animus est ad loquendum procliuior: & per calorem cibi, quodammodo inflammatus facilius relaxatur, ut ait Hugo de S. Victore in Instit. nouit. c. 18. vnde fieri potest, & fortasse interdum contingit, ut, quod videtur esse medium ad charitatem fouendam, eam plurimum lædat, vel quia in tam prolixo sermone detractiones, aut murmuraciones miscetur, vel quia contentiones excitantur, quæ in iras, & rixas saltem leues erumpant.

XIII.
Reargui
tur obiectio.

Hic verò ab iis, qui ita recreationem hanc reprehendunt, percontari libet, danda ne sit aliqua religiosi viris, qua ordinaria exercitia intermittant, de se quidem indifferens, sed quæ in bonum ordinari queat? Certè non negabunt, tum ne suæ ipso-

rum consuetudini detrahant, tum ne sanctorum etiam Patrum, ne dicam sapientum Philosophorum, communi sensui contraveniant. Sienim Clem. A. lex. lib. 3. prædagogi c. 10. supra modum laborare, & pigrum est: morborum causa. Neque ergo oportet esse otiosum, neque esse omnino nimis laboriosum. Et August. li. 2. de musica in fine, volo tibi parcas, labor est in charis, & apertum ire per auras animum permittit, aciem sequentem iterum remittere aciem rebus agendis decet intentam. Ambros. lib. 3. de Virgin. columna 4. quod relictæ facere, aliquando nefeceris, quod ibidem paremiam esse testatur: atque hanc doctrinam de honesta, & moderata recreatione, quam nomine ludi significat, probat tandem D. Thom. 2. 2. q. 168. art. 3. At mutua colloquio facilius est religiosi, quam cæteræ recreationes, quæ, quoniam varia requirunt instrumenta, operose sunt, nec, quotidianam de qua loquimur, religiosorum recreationem decet. Accedit quoniam colloquio nullo negotio potest de indifferenti reddi honestissima, si de rebus iis transigatur, quæ in Societate pro materia colloquendi proponuntur, ut infra numer. 17. attingemus, præstat igitur cæteris genus hoc recreationis ordinariæ.

Iam verò ad obiectionem directè responderetur, nihil esse tam sanctum, ac religiosum, quod non possit per abusum perverti: sicut olim sancta intentio fecerunt inter se fideles vitata conuiuia, quæ Agapes vocabantur, quorum meminit Clemens lib. 2. cōstit. Apost. cap. 28. ut ibi notat Turrian. & commemorat etiam Tertullian. in Apologet. c. 39. & libro ad Martyres cap. 2. & tamen tempore D. Hieronymi in tantum abusum abierant, ut dicit ipse epist. 2. ad Eustochium, Vnde in Eclésiast. Agapæ per se introit. Sicutur non negamus ex hoc laudo exercitio posse sequi incommoda, & interdum remissionem nimiam, non tamen propterea prohibendum esse, & in aliud extremum declinandum, sed per religiosam disciplinam ita dirigendum, ut inconuenientia præueniantur, & Societas suo fructu non priuetur: vnde hætenus consuetudo hæc Societatis ad charitatem fratrum conciliandam, & nutriendam, vtilissima visa est, & experimento comprobata.

Nec solum ad charitatem fouendam, sed etiam, ut ex constitutionibus & ex Alexandrino supra attulimus, ad corporum salutem conseruandam vtilis est necessaria, nec multis ante annis, à grauius religiosi experimento comprobata. Nam humana conditio non fert perpetuam animi contentionem in studiis aliisque spiritualibus exercitiis, & ideo quietem aliquam & relaxationem postulat, ut regie D. Thom. explicat citata q. 168. art. 2. & 4. altera vulgatum exemplum, S. Ioannis Evangelista de re, cui nimium intentio, aut continuè sagittas emittente, quod durare non possit. Quod etiam refert Abbas Abraham apud Cassian. collat. 2. 4. cap. 21. Et ob hanc rem tempus illud electum est, quod simul vtrique fini animos laxandi, & conciliandi deseruiet: quia nullum est ad mentis exercitia obeunda minus opportunum; tunc enim animus in eis parè profuit. Ut enim dixit Abbas Moyses apud eundem Cassianum collat. 2. c. 26. Recens est perceptio, tam in vespertinis, quam in nocturnis orationibus tenemus, laetumque sensum ennuiri non sinit. Et alioqui talia exercitia eo tempore, multum corpori nocent. Vnde etiam Iulius consilium in I. medicis. ff. de operis libertorum, ita dicit exigendam esse operam à libertis, ut liberalis sit exactio, id est, (ait) ut acquiescere mercedis tempore, & valetudinis & honestatis suæ rationem habere suauiter. Quia ergo religiosi Societatis & literariis & spiritualibus exercitiis perpetuò intenti esse debent, neque vili ferè aliam intermissionem, aut animorum relaxationem habent, præter hanc familiarem inter se & honestam.

honestissimam conuersationem, imo & quorundam alias indifferentium recreationum instrumenta eis ventantur in 3. p. constit. cap. 1. §. 14. & in regula 36. Rectoris, ideo huic otio illa tempora aptissime designata sunt, & in 6. tandem Congre. decreto 3. post multam discussionem, dicta recreatio retenta fuit, cui etiam moderationes variae sunt adhibita, tum in eadem 6. Congregatione decreto 47. 48. 105. tum in septima decreto 21. numero 4. & can. 8. ac 9. quae ibi videri possunt, atque etiam in ordinationibus totius Societatis communibus cap. 4. num. 21.

XVI.
Imo prodesse
progressus in
studij, &
virtutibus.

Vnde etiam existimo, si cum debita moderatione, & prudentia hoc medium suscipiatur, non solum non impedire, sed inuare plurimum posse ad profectum tam in literis, quam in spiritu. Vt enim dixit Basil. in constit. monast. c. 8. sepe numero contingit, cum exortum in animo tedium suscipit peregrinatio discit, & spatio ad colligendas deuenit vires, ac sepe colligendum refocillandumve dato, alacriorem ad capefenda de integro pietatis certamina facit. Loquitur de egressu ex monasterio praetextu visitandi & conueniendi fratres, quod non consilium frequenter, & sine causa fieri; tamen ob praedictum finem & ad tollendum tedium ut maioribus animis ad consueta exercitia redeatur, non solum consilium, sed etiam, ait, inanis & inflati animi esse, austeritatis colore hoc charitatis officium curare. Simili ergo modo nos dicimus facilius esse intra eandem domum tedium hoc congruis temporibus leuare, ut inde cum maiori seruiore, & contentione, ad opera consueta reuertatur. Aliud exemplum simile quod Calsianum inuenio, qui loquitur de charitatiua susceptione fratrum ad nos venientium, quae interdum videri potest nostram animi contentionem interrumpere & impedire. Et tamen in collat. 2. 4. cap. 20. sic ait Abraham Abbas, illa remissionis, atque humanitatis intercapedo gratissima, quae nonnunquam pro aduentu fratrum interuenire consuevit, licet molesta vobis ac fugienda videatur, tamen quam sit utilis ac salubris: tam corpori, quam spiritui vestro paucis accipite. Sepe accidit, non dicam nouitius, & infirmis, sed etiam experientissimis, atque perfectis, ut nisi mentis eorum directio atque censura, quibusdam fuerit munita vicissitudinum laxamentis, aut in tepore spiritus, aut certe in perniciosa corporis valetudine collabatur. Et ideo a prudentibus, atque perfectis cum intercesserit crebra etiam fratrum visitatio, non solum toleranda patienter, sed etiam grater est amplectenda. Quae omnia in nostram quotidianam intercededinem per mutuam fratrum colloquutionem egregie conueniunt, nam prorsus eosdem fines, & eosdem fructus habet, quos statim commemorat, dicens, Primum, quod prouocat nos audius semper solitudinis desiderare secretum: nam quodammodo cursum nostrum dum interpellare creditur, infatigabilem, iugemque conseruat, qui si nullo interdum obice tardaretur: vsque ad finem contendere indefessa pernicie non posset. Deinde, quod necessitas recreandi corpusculi, cum fructu humanitatis indulget, maiora nobis confert lucra, cum iucundissimo corporis laxamento, quam illa sint, quae per abstinentia fatigationem fuerant acquirenda: quae omnia nostro proposito egregie accommodantur: nam reuera eadem omnino rationes in praesenti exercitio locum habent.

XVII.
Hoc est in
medio in-
uenitur ad
agendum cum
proximis.

Alia praeterea consideratio adhiberi potest, quia hoc medium est etiam vtile Societati, ad finem suum praecipuum conuersationis animarum, quem magno opere consequitur conuersando cum hominibus, & de diuinis rebus suauiter, ac discretè loquendo: ad hoc autem valde proficiunt religiosi Societatis in his, quae inter se habent religiosa colloquia, quae frequentius esse debent de diuinis rebus, cuiusmodi praescribuntur in instructione 14. de renouatione spiritus, ad finem, & ita vsu addiscunt suis temporibus tacere, & suis prudenter, & fructu.

Franc. Suar. de statu relig. Tom. I. V.

etiose loqui, quod est optimum silentij genus, ut indicauit Ambr. in Psalm. 118. Octouar. 2. in princip. & optimè toto capite 10. lib. 1. de offic. Pythagoras (inquit) suis silentium imposuit: ut non loquendo loqui doceret. Dicitur, ut loquendo magis diceremus loqui, quomodo enim sine exercitio doctrina? aut sine vsu profectus? &c. quod late per varia artium humanarum exempla profectum, & concludit. Itaque, qui volunt discere cautionem loquendi, quod natura est, non negent, quod custodia est exercere.

Accedit, quod per hanc, qualemcumque animorum remissionem maiora profectio vitantur incommoda in tota communitate. Cum enim singulis ferè personis intermissio aliqua necessaria sit, tam quoad labores corporis, quam quoad sanctum otium & silentium, ac solitudinem, multo maior est haec necessitas in tota communitate, quia non potest tota esse aequè fortis viribus corporis, aut spiritus, sed plures in ea frequentius sunt debiles, & infirmi. Vnde fit, ut nisi habeat communitas regularem aliquam, & ordinatam, ac certam intermissionem suis definitis temporibus, ac modo etiam à religione praescripto, periculum morale sit, ut multi arbitrio suo relaxationem accipiant, & quidam inter se suo arbitrio secretam familiaritatem inuicem, alij non absque valetudinis periculo statim somno indulgeant, alij modos alios recreationis inueniant: in quibus sine dubio maiora incommoda regulariter misceri possunt. Nec posset tota communitas, ut numero 13. insinuaui, omnibus his remedijs priuari, & in perpetuo rigore contineri, sine magna violentia, & coactione, quae nec durabilis est, nec tantum fructum spiritualem asferre solet. Et ita licet ex hac nostra recreatione, quae sola commodior videtur, ut illo numero 13. ostendimus, aliquid incommodi sequi possit, quasi nihil estimandum est, comparatione eorum, quae in opposito timeri possunt.

Eo vel maxime quod incommoda, quae obiciuntur, vel nulla sunt, vel praeueniri moraliter possunt. Nam quo ad silentium atinet, fatemur esse maximum decus & custodiam religionis, sed in illo etiam est modus, & medium seruandum. Nam aliquae etiam religiones, ordinariè loquendo, non simpliciter silentium praecipunt, neque omni tempore, sed certis temporibus, ac locis, extra quae facultas concedi solet modestè loquendi, & animos relaxandi, ut bene explicatur in regula monialium nomine S. Hieronymi cap. 22. Societas verò definitis temporibus, ac locis hanc facultatem concedit, extra tempora verò recreationi assignata, silentium ita seruare praecipit, ut nemo loquatur nisi obiter, & per paucis, aut de rebus necessariis, ut in regula 26. ex communibus dicitur, & per sequentes regulas optimè explicatur. Deinde tempus duarum horarum, considerata distributione earum, & occasione, ac necessitate, non potest videri nimium: tum quia ante quamlibet ex his horis recreationis antecedere solet sex, vel septem horae, in quibus continuè exercitijs spiritualibus, aut studiis, aut ministerijs erga proximos inficitur; tum etiam, quia post prandium, quantumuis temperatum, ad minimum vnus horae tempus necessarium est, ut possit animus sine magno corporis detrimento ad grauiiores occupationes redire. Ideo enim, ut dixi numero 13. tempus illud electum est. Nec refert, quod in aliquibus religionibus in eo tempore silentium commendari solet, ut patet ex regula S. Benedicti cap. 48. & in regula Monach. nomine S. Hieronymi cap. 38. & Pachomius in sua regula 14. inquit: Si egressus fueris à cibo, ne loquaris in redeundo, donec ad locum tuum reueraris. Sunt enim diuersa instituta, & in ordine ad diuersos fines, aut pro temporum, ac circumstantiarum diuersitate potest vnum, vel alterum expedire: consideratis

XVIII.

Vitantur
maiora in-
commoda,
quam ex op-
posito sequen-
tibus.

XIX.

Ad incommo-
dum a vobis
tum in n. 13.

ff

fideratis

